

"הנני"

"וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל אֲדֹנָי אֲמַר אֶת מִי אֲשַׁלַּח וּמִי יִלְךְ לְנֹוֹ אֲמַר: הַנְּנִי שְׁלַחְנִי" (ישעיהו ו' ח').

כתיבה ועריכה: ברכה גודמן, אפרת עמנואל ומיכל דה-האן, צוות תכנים חמ"ד

רציונל:

מסירות הנפש הישראלית, הצורך לקיים ייעוד מסוים והרצון לחיות חיים עם משמעות טבועה בהווה שלנו בחזקת "מעשה אבות סימן לבנים" והיא ירושה לנו מאברהם אבינו. השאיפה לשנות, להשפיע ולתת, כמו גם היכולת, אינן נחלתם של מנהיגים גדולים בלבד, אלא של כל יחיד ויחיד המאמין בעצמו ובדרכו. השאיפה אל מעבר לצרכי היום יום והגשמת השאיפות, היא הנחלת האידיאל התורני האלוקי בעולם החומרי. בהפעלה זו יכירו המשתתפים אנשים גדולים שחוללו שינוי בעולם מתוך הנחה ואמונה, שמפגש עם עוצמות גדולות יוצר רצון לגדול.

מטרות:

1. להציג בפני המשתתפים מגוון אישים אשר מקיימים (בעבר או בהווה) חיים של שליחות – "הנני".
2. להביא למודעות המשתתפים כי ביכולתם לחיות חיים של "שליחות" למען המשפחה, הקהילה והאומה בהווה ובעתיד.
3. לעודד את המשתתפים להגדיר יעדי שליחות ברי השגה.

עזרים:

- נספח מספר 1: שבעה סיפורי "הנני", סיפור שונה לכל קבוצה.
- נספח מספר 2: שישה שלטים בגודל A3: "הנני..."
- נספח מספר 3: "עשה אותי כלי לשליחותך", דף מקורות כמספר המשתתפים
- נספח מספר 4: השיר "עשה אותי כלי לשליחותך", כמספר המשתתפים - "צ'ופר"
- פנקס ועט לכל משתתף

מהלך ההפעלה

שלב א: קבוצתי

המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות בנות 3 – 4 משתתפים וייתן לכל קבוצה כרטיס ובו סיפור "הנני" שונה (נספח מספר 1) ושאלות לדיון.

הערה: יש לבחור את הדמויות המתאימות לקבוצה.. ניתן להוסיף סיפורים נוספים.

רשימת הסיפורים:

1. אמא אני הולך
 2. מכתבו של גדי עזרא הי"ד לחברתו גלית
 3. הרצל חוזה המדינה
 4. רבי עקיבא
 5. סיפורו של מרדכי אנילביץ'
 6. הרב נריה-בזכותו כל מוסדות בני"ע
 7. אביגדור קהלני-יצר מהפך בקרב רמת הגולן
- * ניתן ורצוי להוסיף סיפורים שונים על אישים קרובים או מוכרים למשתתפים

שלב ב': מליאה

נציגי הקבוצות יתארו בקצרה את הדמות ואת מעשיה וישתפו את המליאה באחד מן הדיונים שהתקיימו בקבוצה.

שאלה לדיון:

לאור הסיפורים אליהם נחשפנו בפעילות זו :

1. מה היו הקשיים של האדם?
 2. מה הייתם אתם עושים?
 3. מה הייתם רוצים לומר לנערים ולנערות שבחרו לחיות בבינוניות לדוגמה:
- נערה שלא רצתה חמש יחידות כי לא בא להתאמץ
 - נער שהסתפק בחיים של בינוניות ואדישות לכל אתגר
 - נער או הנערה שלא עשו כלום במהלך החופשה הגדולה

שלב ג': מליאה הנני ל...

חלק א' אישי במליאה

1. המנחה יתלה על קירות החדר שלטים (נספח מספר 2):
2. המנחה יחלק לכל משתתף פנקס / דף
3. המנחה יבקש מן המשתתפים לרשום בכל עמוד בפנקס:
 - א. התייחסות לכל אחד מן השלטים.
 - ב. כל משתתף יוסיף בפנקס משפט: מה אני יכול לעשות למען ... בהתאם למשפט.
 4. בגמר ביצוע המשימות המנחה יבקש ממספר משתתפים לשתף את המליאה ברעיונות ובמחשבות שעלו במהלך העיון בשלטים השונים.

חלק ב' – לימוד דף מקורות

1. המנחה יחלק למשתתפים דף מקורות "עשה אותי כלי לשליחותך", (נספח 3).
2. המשתתפים בהדרכת המנחה יקראו את 4 המקורות בדף וידונו בשאלות המצורפות.

חלק ג'

מומלץ לסיים את הפעילות באחת הדרכים הבאות(לשיקול דעתו של המנחה):

- א. לחלק את מילות השיר (כצ'ופר) ולהשמיע את השיר: "אנא אלי עשה אותי כלי לשליחותך"
(נספח 3)
- ב. לערוך סבב בין המשתתפים ולבקש מכל משתתף לשתף את המליאה בהיגד אחד שמתחיל במילים:
 - אני מקבל על עצמי...
 - אני יכול...
 - אני מתקדם ב...
 - הנני... (למשימה מוגדרת)

נספח 1 - סיפורי "הנני"

הנני
1

אמא, אני הולך!

אמא, אני הולך! אל תנסי לעצרני, כי הלוך אלך!

רב לי לחבק ידיים! נקראתי ואני הולך!

רואה אני אותך מזילה דמעה, מוחה עיניים בשולי סינור, כי תלית את מבחר תקוותיך, לילות ללא שינה הקדשת, סעדיני, גידלתיני, טיפחתיני, וקיווית כי אשיב לך גמולך בסעד לעת זקנה, בהיותי על ירך, תומכך הנאמן, רוצה היית לראותני גדול ונערץ, ידוע ומפורסם.

מבין אני ללברך, אך המציאות אכזרית היא, לא תדע רחם: מיליוני הנשחטים רבבות הכמהים צמאי המולדת אולי יישאו את עיניהם המצפות בדומי ואיך אשא אליהם את עיני, אם לצו עיניהם הכלות לא אשמע!?

זה צו הדורות הנישא אלי במבטם התובע, איך אשאר לשבת שאנן ושליו בצל קורת בית חם ואם אוהבת, אם הם יתהלכו עירומים ויחפים, קופאים בכפור ושלג?

אל תנסי לעצרני ב"כבד את אביך ואת אמך".

קדוש הצו, אך צו האומה, צו הדור הכמה לגאולה-קדוש ממנו .

שומע אני אותך אומרת "אכזר הוא הבן".

לא, אמא, לא אכזר הוא הבן, החיים אכזריים הם, לא ידעו רחם. הם קוראים, הם תובעים בחזקה: "לך, אין לסגת אחור!"

אומרת את כך: "רבים הם - ילכו אחרים!"

לא, אמא, הן ידעת יפה כי מעטים נשארנו, ועל שכם כל אחד מוטלים תפקידים של שלושה, תפקיד קדוש ויקר,

אשר אין קדוש ויקר הימנו: לבנות מולדת לעם רווי וסחוף, מעונה ורצוף, בגופו ובנפשו, להכין מקלט לשרידים

אחרונים, אלה אודים מוצלים מאש, שארית הניצולים מהשרפה הגדולה אשר שרף ה...'

ואין להשתמט מן המשימה, ואין לברוח מן המערכה כי יקר כל אחד במערכה הגדולה, הכבדה, מערכת עם הנאבק על חירותו ומולדתו:

אמא, אני הולך, אל תנסי לעצרני, כי הלוך אלך, נסי להביני, אמא, אמצני אל לברך, תניני ואציצה אל תהום עיניך, ואדלה מתוכן כוח ועוז לימים יבואו-

ואלך!!!

שאלות לדיון:

- ❖ מה היו הקשיים של כותב המכתב?
- ❖ מהו מקור כוחו?
- ❖ מה הביא אותו לעשות את מה שעשה?
- ❖ במה הוא השפיע על העם והמדינה?
- ❖ מה היית עושה במקומו?

גליתי שלי יקרה

אם המכתב הזה יגיע אליך סימן שקרה לי משהו.

היום בבוקר קיבלנו הודעה שהמבצע המתוכנן מאתמול יתבצע בעז"ה היום...

אהובה שלי, אני מרגיש שמצד אחד אין דבר שאני רוצה בעולם יותר מלהיות איתך, לאהוב אותך ולהקים איתך בית ומשפחה, אבל מצד שני אין דבר שאני רוצה יותר מלצאת למבצע הזה ולהכות את הנבלים האלה מכה כזו גדולה כדי שלא יחשבו אפילו לעשות עוד פיגוע או אירוע חבלני ויקחו בחשבון שכל פעם שיעשו זאת נכה אותם במקום הכי כואב שיכול להיות, ונהיה מוכנים לשלם את המחיר.

אני מוכן להיות המחיר הזה.

אל תכעסי עלי אהובתי אבל ברגעים כאלה הרגש הכלל ישראלי שלך הוא זה שאמור להוליך אותך ועליך להלום ברשעה כאילו אין לך חיים פרטיים. "בצבאות דוד היו נותנים גט כריתות לפני יציאה למלחמה" (תסתכלי ב"לאמונת עתנו" חלק ד')...

חמודה אל תשכחי - הכל לטובה ואם זה מה שבחר רבוש"ע אז זה מה שצריך להיות. לנו נשאר רק לקבל זאת באהבה.

אני אוהב אותך ותמיד אוהב אותך ותדעי שהדבר שנמצא לי בראש תמיד, זו רק את, גם ברגעים האלה וגם אני בטוח שברגע שיקרה לי מה שקרה, את תהיי הדבר האחרון שעליו אחשוב ואפרד מהעולם בידיעה שהייתי הכי מאושר שיכול להיות וזה בזכותך.

תחשבי על זה שהפכת אותי לשמח ולמאושר שבאדם והבאת אותי להשגות שכל חיי רק חלמתי להגיע אליהם.

אני אוהב אותך יקירה ומודה לך על כל הטוב והאושר שהשפעת עלי בזמן

שהיינו ביחד. בעצם לא היינו ביחד אלא אנחנו תמיד יחד גם מלפני שבאנו לעולם וגם

לאחר שנפרדנו ממנו אנחנו יחד.

תזכרי את זה יקרה שתמיד תמיד אנו יחד הרי שורש נשמתנו יחד.

"כאן מאן דעביד רחמנא לטב עביד" -הכל לטובה גם זה, אני מבטיח לך

שאיפה שאני נמצא זהו המקום הנפלא ביותר שקיים, אני לא סובל ולא

מצטער, הצער היחיד שלי הוא על הצער שיגרם למי שנשאר - לך ולמשפחה

ולחברים. תפיצי את הבשורה יקרה - "אין יאוש - תמיד להיות בשמחה"

זה מה שאני מבקש ממך גם אם זה קשה.

גדי

(סמ"ר גד יצחק (גדי) עזרא נפל בקרב בג'נין במהלך מבצע "חומת מגן" בכ"ב בניסן תשס"ב)

שאלות לדיון:

- ❖ מה היו הקשיים של כותב המכתב?
- ❖ מהו מקור כוחו?
- ❖ מה הביא אותו לעשות את מה שעשה?
- ❖ במה הוא השפיע על העם והמדינה?
- ❖ מה היית עושה במקומו?

בנימין זאב הרצל נולד ב-2 במאי 1860 בבודפשט שבהונגריה להוריו ז'אנט ויעקב. הוא גדל בבית אמיד, קבל חינוך יהודי בסיסי וחונך ברוח תנועת ההשכלה, שאפיינה את יהודי מרכז אירופה באותה תקופה. ב-1878, עבר הרצל עם הוריו לוינה שבאוסטריה, שם קבל בשנת 1884 תואר ד"ר למשפטים. הוא עבד במשך תקופה קצרה במקצוע זה בוינה ובזלצבורג, אך לאחר שנה, הוא החליט להתמסר לכתיבה. בשנת 1891 היה הרצל לכתב בפרזיז של העיתון הווינאי החשוב "נויה פרייה פרסה". במהלך עבודתו, הוא נחשף לאווירה האנטישמית ההולכת ומתגברת בצרפת; יותר ויותר העיקה עליו השאלה היהודית, והוא חפש דרכים שונות להתמודד עמה. בשלב מסוים, הוא שקל לפעול למען המרת דת המונית של בני הדור הצעיר היהודים ובכך לפתור אחת ולתמיד את הבעיה היהודית, אך עד מהרה הוא התיימש מרעיון זה.

בשנת 1894 הרצל נכח במשפטו של אלפרד דרייפוס, קצין יהודי מתבולל בצבא הצרפתי, שהואשם בבגידה על לא עוול בכפו, והזדעזע מההמון הפריסאי שקרא "מוות ליהודים!". אווירה אנטישמית זו, הוליכה את הרצל להבנה כי שאלת היהודית מחייבת פתרון לאומי ופוליטי. הוא סבר שרק על ידי הקמת מדינה לעם היהודי, תיפתר מצוקת היהודים ותיעלם האנטישמיות.

את דמותה של המדינה היהודית העתידה לקום תיאר בחיבורו "מדינת היהודים" שהתפרסם בפברואר 1896, וביתר פירוט - בספרו האוטופי "אלטנוילנד" ("ארץ ישנה-חדשה"; 1902; ובתרגום לעברית מאת נחום סוקולוב - "תל אביב"). האליטה המשכילה דחתה את תכניתו של הרצל, הן בשל טעמים אידיאולוגיים והן בשל טעמים מעשיים. לעומתה, ההמונים היהודים אימצו לחיקם את רעיונותיו וראו בו את דמות משה רבנו המודרני.

הרעיון הציוני כבש את הרצל. הוא ניהל מגעים דיפלומטיים להפצת תכניתו ולהשגת צ'רטר (זיכיון מאת הסולטן העות'מני ליישב יהודים בארץ-ישראל). בניגוד לאישים אחרים בתנועה הציונית, הרצל ייחס חשיבות רבה להשגת הכרה בינלאומית ומשפטית בזכויות העם היהודי על ארץ-ישראל, קודם לתחילת ההתיישבות המעשית. ראייה זו היוותה את הבסיס לזרם הציונות המדינית שהרצל עמד בראשו. בשנת 1897 כינס הרצל את הקונגרס הציוני הראשון בבאזל שבשווייץ, שם הוקמה ההסתדרות הציונית העולמית והרצל נבחר לנשיאה.

בקונגרס הציוני השישי ב-1903, הביא הרצל לסדר היום את "תוכנית אוגנדה" - הצעה ליישב יהודים באוגנדה. בשל התנגדות קשה לרעיונו, הועמדה התנועה הציונית בסכנת פילוג, וכדי למנוע את הפיצול הרצל מיהר להכריז כי הוא העלה את ההצעה כפיתרון זמני בלבד. פרשת אוגנדה, שברה במידה רבה את רוחו של הרצל. הוא המשיך אומנם בעשייתו הציונית: נפגש עם מנהיגים בעולם ופעל למען קידום התנועה הציונית, אך מצב בריאותו התדרדר. הרצל לא זכה לראות איך חזונו מתגשם; הוא נפטר ב-3 ביולי 1904 (כ' בתמוז תרס"ד) והובא לקבורה בוינה בלווייה רבת משתתפים. לאור בקשתו בצוואתו, לאחר הקמת מדינת ישראל, באוגוסט 1949 הועברו עצמותיו של הרצל לירושלים, ונקברו בהר הרצל הנקרא על שמו.

המוטו של הספר, "אם תרצו אין זו אגדה", היה לסיסמת הציונות. חזונו ודמותו עשו רושם עז על היהודים בזמנו; מראהו המלכותי הגביר את ההערצה שהעריצוהו, ועם מותו הפתאומי היה לאגדה.

שאלות לדין:

- ❖ מה היו הקשיים של הרצל?
- ❖ מהו מקור כוחו?
- ❖ מה הביא אותו לעשות את מה שעשה?
- ❖ במה הוא השפיע על העם והמדינה?

קרב הבלימה במלחמת יום הכיפורים

אביגדור קהלני - שם נרדף לאגדה מהלכת, איש שידע מאבקים קשים לא מעטים בחייו והשתתף בקרבות שריון קשים. קהלני הוא מהלוחמים הראשונים של גדוד הפטונים הראשון בצה"ל, גדוד 79, ובמלחמת ששת הימים שירת כמפקד פלוגה ונפצע קשה מאוד קהלני סבל מכוויות בכ-60% משטח גופו, קרוב לשנה היה מאושפז עקב כך בבית חולים.

קהלני מספר:

לאחר הפציעה במלחמת ששת הימים הייתי קרוב לשנה בבית חולים והורידו לי את הפרופיל ל-31. הציעו לי תפקיד מטה ולא הסכמתי, ביקשתי ללכת ללמוד שנה ואז חזרתי. משהו קינן לי בפנים - ההחלטה לחזור לטנקים

סא"ל אביגדור קהלני פיקד על גדוד טנקים בקרבות מלחמת יום הכיפורים ברמת הגולן. במשך ארבעת ימי הבלימה, עד 9 באוקטובר 1973, פעל בגזרת "קוניטרה" והר "חרמונית". ב-9 באוקטובר 1973 גדל מספר המפקדים והטנקים שנפגעו ברמת הגולן, וחלק מהעמדות נכבשו על ידי האויב הסורי, שהגיע למרחק של עשרות מטרים בלבד מכוחותינו. סא"ל אביגדור קהלני נשלח מאזור אחר של הגזרה עם קומץ טנקים, להחליף יחידה אשר נלחמה כל הלילה ונאלצה למלא תחמושת ולהתארגן מחדש. הוא מונה למפקד הגזרה והוטל עליו לפקד על שארית הטנקים שנותרו באזור.

סא"ל קהלני נע בראש הכוח, כשהוא נתקל ב-4 טנקים סורים, ממרחק של כמה עשרות מטרים, והשמידם. אז ארגן את כל הטנקים שנשארו בגזרה ואשר היו שייכים ליחידות שונות, וזאת תוך לחץ רצוף והתקדמות כוח סורי בעדיפות מכרעת.

סא"ל קהלני, בכוח מנהיגותו ואישיותו, נתן דוגמה אישית לחייליו, שהיו על סף שבירה. הוא הסתער ראשון, עם עוד אחד מהמפקדים הכפופים לו, על האויב הסורי. הכוח כולו נע אחריו והצליח לכבוש מחדש את העמדות הסוריות השולטות, שהיו מפתח לגזרה כולה.

על מעשה זה הוענק לו עיטור הגבורה לפי חוק העיטורים בצבא ההגנה לישראל. לאחר מלחמת יום הכיפורים מונה קהלני לתפקיד פיקוד שונים וסיים את שירותו הצבאי, בשנת 1989, בדרגת תת-אלוף.

שאלות לדין:

- ❖ מה היו הקשיים של אביגדור קהלני?
- ❖ מהו מקור כוחו?
- ❖ מה הביא אותו לעשות את מה שעשה?
- ❖ במה הוא השפיע על העם והמדינה?
- ❖ מה היית עושה במקומו?

רבי עקיבא

עד גיל ארבעים היה רבי עקיבא רועה צאנן של כלבא שבוע. בגיל ארבעים נישאו רבי עקיבא ורחל בתו של כלבא שבוע ורבי עקיבא החל ללמוד תורה אביה של רחל, כלבא שבוע, הדיר אותה מנכסיו והם התגוררו בבית תבן בעוני רב. חז"ל מתארים את קשיי הפרנסה בהם היה נתון תוך לימוד התורה:

"בכל יום ויום היה מביא חבילה של עצים חציה מוכר ומתפרנס וחציה מתקשט בה. עמדו עליו שכניו ואמרו לו עקיבא אבדתנו בעשן, מכור אותן לנו וטול שמן בדמיהן ושנה לאור הנר, אמר להם הרבה סיפוקים אני מסתפק בהן, אחד שאני שונה בהן ואחד שאני מתחמם כנגדן, ואחד שאני יכול לישן עליהם."

ארבעים שנה למד ר' עקיבא תורה והיה לאחד מגדולי החכמים בדורו. למרות זאת נשאר קרוב לפשוטי העם וקרוב אותם לתורה. הוא הקים ישיבה בבני ברק והעמיד דורות של תלמידים. רבי עקיבא היה גם חבר הסנהדרין שישיבה ביבנה. הוא החל בסידור התורה שבעל פה, ועל כן הוא מכונה "אבי המשנה".

כל חייו של רבי עקיבא היו קידוש-השם. כל קושי שעבר עליו הוא היה מפרשו לטובה. הוא היה אומר: "כל מה שעושה הקב"ה, לטובה עושה" (ברכות ס', ב'). כאשר רבי עקיבא וחבריו ראו שועל יוצא מבית קדשי-הקדשים החרב, געו חבריו של רבי עקיבא בבכייה על החורבן, והוא שחק, מפני שראה לנגד עיניו את הגאולה העתידה (סוף מסכת מכות)

לרבי עקיבא היה חלק מרכזי במרד בר כוכבא. הוא השתייך לזרם החכמים הקנאים שציידו בהתנגדות אקטיבית לאימפריה הרומית יחד עם תלמידו רבי שמעון בר יוחאי, שגינה את הרומאים, וברח מפניהם למערה בפקיעין. רבי עקיבא ראה במנהיג הקנאים הגדול, שמעון בר כוכבא - משיח שעתיד לגאול את ישראל, וקרא עליו את הפסוק "דרך כוכב מיעקב."

"ואהבת את ה' אלהיך..." רבי עקיבא אומר: "בכל נפשך" - אפילו נוטל את נפשך. תנו רבנן: פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה, בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהילות ברבים ועוסק בתורה... אמרו: לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לרבי עקיבא וחבשוהו בבית האסורים... בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל, והיה מקבל עליו עול מלכות שמים. אמרו לו תלמידיו: רבינו, עד כאן? אמר להם: כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך - אפילו נוטל את נשמתך, אמרתי: מתי יבא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו? היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד. יצתה בת קול ואמרה: אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך באחד. אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: זו תורה וזו שכרה? יצתה בת קול ואמרה: אשריך רבי עקיבא שאתה מזומן לחיי העולם הבא."

שאלות לדיון:

- ❖ מה היו הקשיים של רבי עקיבא?
- ❖ מהו מקור כוחו?
- ❖ מה הביא אותו לעשות את מה שעשה?
- ❖ במה הוא השפיע על עם ישראל?

הרב נריה

משה צבי מנקין נולד בכ"א בשבט תרע"ג בפולין וכבר בצעירותו למד תורה במסירות נפש. עלה לארץ ישראל בשנת ה'תר"ץ (1930) בעקבות בקשה מטעם ישיבת" מרכז הרב "בירושלים. מיד כשהגיע נקשר לרב אברהם יצחק הכהן קוק, ולבנו, הרב צבי יהודה הכהן קוק. המשיך בלימודיו בסמינר למורים "מזרחי" ובישיבת" מרכז הרב, "והוסמך לרבנות. כרבים מתלמידי הרב קוק, פנה להגשמה בציבוריות הישראלית, ברוחו ובחזונו של רבו.

נמנה עם ראשי תנועת הנוער הדתי בני עקיבא ומנהיגה הרוחני של התנועה שנים רבות. ערך את ביטאון התנועה, "זרעים", וכתב מספר שירי תנועה ובהם אף את המנון התנועה. כתב שירים גם על עניינים אחרים כמו ירושלים, חטיבה 7, השואה ושירים אישיים.

בשנת 1940 חרף התנגדויות בתוך תנועתו, ייסד את ישיבת בני עקיבא הראשונה במושב העובדים הדתי כפר הרא"ה, ישיבה שלראשונה שילבה עבודת אדמה ולימודי קודש ביחד. הרב נריה כיהן בה כראש ישיבה ומורה לתלמוד ומחשבת ישראל. לימים, עקב דרישת ההורים, הוכנסו לישיבה לימודי תיכון על חשבון עבודת הכפיים בעידודו של שותפו לראשות הישיבה, הרב אברהם צוקרמן. בעקבות ייסוד ישיבת בני עקיבא כפר הרא"ה הוא יזם את הקמתן של ישיבות בני עקיבא נוספות בכל רחבי הארץ, וכך הפכה הישיבה ל"אם ישיבות בני עקיבא". בעקבות הקמת הישיבות הנוספות הוקמו גם בתי ספר מקצועיים, אולפנות לבנות, וישיבות הסדר. בעקבות כך הוא זכה לכינוי "אבי הכפות הסרוגות".

עם קום המדינה, הכנסת החליטה להכריז על יום ה' באייר כעל יום העצמאות וביקשה ליצוק ליום זה, בשיתוף הרבנות הראשית לישראל, גם תוכן דתי. הרב נריה חיבר אז את טיוטת נוסח התפילה המיוחד ליום העצמאות, אשר התקבל ברובו.

הרב נריה היה חבר הנהלת התנועה למען ארץ ישראל השלמה.

הוא כיהן כחבר הכנסת בכנסת השביעית מטעם המפד"ל, (1969-1973) והיה חבר בוועדת החינוך והתרבות. כשפרש, טען שהייתה זו טעות שבכלל נכנס, כי בכנסת "אי אפשר שלא ללכלך את הידיים".

הרב נפטר בגיל 82, בי"ט בכסלו ה'תשנ"ו (12 בדצמבר). 1995 קרוביו שעמדו ליד מיטתו לפני מותו מעידים שמילותיו האחרונות היו: "קר לי! תחממו אותי בדברי תורה! תאחזו בארץ ישראל ובקדושתה. תנו לי להגיד שלום לארץ ישראל ולהיפרד ממנה באהבה, בשמחה וברצון. קדושה אני מבקש. קודש קודשים אני מבקש. תנו לי קדושת ארץ ישראל, תנו לי קדושת אהבת ישראל, תנו לי הרגשת קדושת ארץ ישראל. תנו לי הרגשת קדושת עם ישראל!". קרא כמה פעמים בקול גדול, "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד" וסיים במילים "נתקדש כולנו".

שאלות לדין:

- ❖ מה היו הקשיים והאתגרים בהם נתנסה הרב נריה?
- ❖ מהו מקור כוחו?
- ❖ מה הביא אותו לעשות את מה שעשה?
- ❖ במה הוא השפיע על העם והמדינה?

מרדכי אנילביץ'

מרדכי אנילביץ' נולד בפולין וגדל בוורשה הבירה. משפחתו של אנילביץ' סבלה מעוני מתמיד. בנוסף, נאלצו ילדי המשפחה להתמודד באופן תמידי עם גילויי אנטישמיות. מרדכי היה הבכור מבין אחיו, אחריו נולדו שתי בנות ובן. הוא סיים את בית הספר בהצטיינות וקיבל מלגת לימודים לבית הספר התיכוני לבנים "לאור". בגיל 14 הצטרף לתנועת בית"ר ובגיל 16 הצטרף לתנועת "השומר הצעיר" וצורף מיד לקורס מדריכים, למרות גילו הצעיר. הוא הרבה לעסוק עם חניכיו בטיפוח המשמעת, במסעות מפרכים ובדיונים אידאולוגיים. אנילביץ', התעקש על השפה העברית ועסק ללא הפסק בחינוך ציוני.

מגיל צעיר גילה מרדכי כושר מנהיגות מובהק, כאשר, יחד עם אחיו הצעיר פנחס, הנהיג חבורת ילדים שלא פחדה להגן על עצמה מפני הילדים הפולנים.

ב-7 בספטמבר 1939 עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, נמלט מרדכי עם חבריו חברי השומר הצעיר מוורשה. הם ניסו לעבור את הגבול לרומניה ומשם להבריח צעירים לכיוון ארץ-ישראל. בגבול נתפס ונכלא בכלא סובייטי. אחרי שחרורו שב לוורשה ומיד יצא לוויילנה, בה התרכזו פליטים מתנועות הנוער, לשכנע את חברתו מירה פוכרר, לשוב עמו לוורשה.

בינואר 1940 הפך מנהיג תנועתו במחתרת. הוא עסק בהדרכת בני נוער, הוצאת עיתונות מחתרית, הפקת כינוסים וסמינרים.

ב-1942 עם התגברות גירושי היהודים והמשלוחים מהגטו למחנות ההשמדה, נסע אנילביץ' לצ'נסטוחובה כדי לארגן את תנועת המרד. הוא חזר לוורשה לאחר הידיעות על האקציה הגדולה, שבמהלכה גורשו רוב יהודי הגטו, והיה בין מייסדי הארגון היהודי הלוחם בגטו ורשה באוקטובר 1942. הוא נבחר לעמוד בראש הארגון, למרות חוסר הניסיון הצבאי שלו. כינוי המחתרת היה "מלאכי" - תרגום מפולנית של הכינוי "אלניוק", שדבק בו מאז החל את דרכו הציונית.

ב-18 בינואר 1943 הנהיג אנילביץ' את הקרב הראשון שלו נגד הגרמנים, כאשר אלו נכנסו לגטו לבצע גירוש נוסף. אנילביץ' יחד עם קומץ לוחמים הצטרפו לשיירת המגורשים, וברגע בו הגיעה השיירה לפינת הרחובות זמנהוף-ניסקה, תקפו הלוחמים היהודים את הגרמנים, על-פי סימן של אנילביץ', והטילו לעברם רימון. מרבית הלוחמים נהרגו בקרב פנים אל פנים שהתפתח ברחוב, ואנילביץ' עצמו ניצל בזכות מעשי הקרבה של פקודיו. פעולת הגירוש הופסקה לאחר ארבעה ימים, ובשלושת החודשים הבאים עסק אנילביץ' בהתארגנות לקראת הקרב הגדול הממשמש ובא.

המרד הגדול החל בערב חג הפסח תש"ג, 19 באפריל, 1943 עת חזרו הגרמנים בכוחות גדולים לגטו. בימי הקרב הראשונים פיקד מרדכי על הלוחמים, ובתום הקרבות הם נסוגו לבונקר הארגון ברחוב מילא 18. ב-8 במאי 1943, נפל הבונקר ולוחמיו נספו.

מרד גטו ורשה הוא המרד הגדול והמשמעותי ביותר של יהודים נגד הנאצים בשואה, הוא נחשב לסמל של התנגדות היהודים וגבורתם בזמן השואה. המורדים, באמצעים הדלים שעמדו לרשותם, הצליחו להחזיק מעמד ולעמוד בגבורה מול מכונת המלחמה הנאצית במשך כמעט חודש תמים. מרד גטו ורשה היה גם המרד היהודי הידוע היחיד במהלך השואה, בו הצליחו המורדים לגרום לאבידות משמעותיות יחסית בקרב האויב הנאצי.

ידוע מכתבו ליצחק (אנטק) צוקרמן שנכתב בזמן המרד, ובסופו כותב אנילביץ': "איני יודע מה אוסיף ואכתוב לך. מתאר אני לעצמי, ששאלה רודפת שאלה, אולם הפעם הסתפק נא בכך. היה שלום, יקירי. אולי עוד נתראה. העיקר: חלום חיי קם והיה. זכיתי לראות הגנה יהודית בכל גדולתה ותפארתה. מרדכי."

שאלות לדיון:

- ❖ מה היו הקשיים איתם התמודד מרדכי אנילביץ'?
- ❖ מהו מקור כוחו?
- ❖ מה הביא אותו לעשות את מה שעשה?
- ❖ במה הוא השפיע על העם והמדינה?

נספח מספר 2: שישה שלטים בגודל A3: "הנני..."

יש להגדיל שלטים אלו ולתלות ברחבי החדר.

הנני לעולם!

מה היית רוצה שיהיה אחר בעולם? מה אני יכול לעשות למען העולם...

הנני לעם!

מה היית רוצה שיהיה אחר בעם? מה אני יכול לעשות למען העם...

הנני לכתה!

מה היית רוצה שיהיה אחר בכתה? מה אני יכול לעשות למען הכיתה...

הנני לתורה!

מה היית רוצה שיהיה אחר בעולם התורה? מה אני יכול לעשות למען עולם התורה

הנני למדינה!

מה היית רוצה שיהיה אחר במדינה? מה אני יכול לעשות למען המדינה...

הנני לעצמי!

מה היית רוצה שיהיה אחר בעצמך? מה אני יכול לעשות למען עצמי...

נספח מספר 3: "עשה אותי כלי לשליחותך"

"ויאמר הנני"

"הנני לכהונה, הנני למלכות הנני לשחוט, הנני

להיהרג" (תנחומא הקדום וירא מ"ד)

הקב"ה קורא: "אברהם אברהם", והתשובה "הנני".

"הנני" - לכל שליחות מטעם ההשגחה העליונה. לכל

פקודה מאת ה'. גם הקשה והנשגבה ביותר.

"הנני" – מיד, וללא שאלה, וללא תנאי.

"הנני" – כולי, ללא שיעור וללא שיור.

ומסתבר: "הנני" של אברהם אבינו הוא תורה לזרע

אברהם לדורות עולם.

אדם מישראל, לפי כוחו, זמנו ומקומו. צריך לומר:

"הנני" – לאשר נדרש ממנו לפי כוחו ובאותו זמן

ובאותו מקום.

"הנני" – לכל אשר יידרש לכלל ולפרט. לכל שליחות,

אם נעימה ואם בלתי נעימה, אם קלה ואם קשה. אם

של הפסד ואם של שכר...

"הנני" – היא הדרך: דרך האדם בעולמו של הקב"ה.

הרב בר שאול, "ריח מים", עמוד 47-48

❖ מהן המשמעויות השונות של הביטוי

"הנני" כפי שמופיע במקור לעייל?

על מסירות הנפש הישראלית...

העקדה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו, לא הצטמצמה בחייו

הפרכיים של אברהם. כשאנו אומרים: "מעשה אבות סימן

לבנים" ... שכל מה שהתרחש בחיי האבות הוא מעין מה שיתרחש

בהיסטוריה של הבנים...

וכך מסביר המהר"ל מפראג בספרו "גבורות ה'" (פט): שאברהם

הוא השרש וישראל הם הענפים, והענפים מגלים בפועל את אשר

אצור בכוח בשורש. ולפי דבריו צריך לומר שכל התכונות והמידות

שבאו לידי חישול בחיי האבות, סגולות אלו עברו בתורשה לבניהם

ובני בניהם...

וכך כתב הראי"ה קוק זצ"ל בביאורו לסידור "עולת ראי"ה": "כח

הקדושה של המחשבה הקדושה של אברהם אבינו (בעקדה), היא

ביססה את יסוד כוח מסירות הנפש הישראלית". כוונת הראי"ה

היא: שאם אנו מוצאים בכנסת ישראל תופעה על-טבעית של

קידוש ה', עד כדי מסירות גוף ונפש הרי ש_כוח מופלא זה של

מסירות נפש לאורך ההיסטוריה הישראלית, באה מכוח

מעשיהם של האבות"...

ותכונת ההקרבה באה לידי גילוי בכנסת ישראל, לא רק אצל

גדולי המעלה, ענקי הרוח, גאוני המחשבה כרבי עקיבא וחבריו

בשעתם, אלא תופעה זו מצויה גם אצל יהודים פשוטי עם...

(הרב יעקב פילבר, חמדת ימים)

❖ מנין שואבים את כוח השליחות,

האישים אותם הכרנו בפעילות?

מדינה עם רמטכ"ל בן 32, ושגריר בן 34

יכולה להיווצר כנראה רק כאשר בחור בן 35 מתכנן אותה!

הרצל היה בן 35 כאשר כתב את "מדינת היהודים"

איינשטיין (ולא אריק) היה בן 26 כאשר ניסה את תורת היחסות

אריק (ולא איינשטיין) היה בן 25 כאשר הקים את ה-101

והאר"י (לא אריק) הנהיג את תורת הקבלה בגיל 34

❖ האם אתה מרגיש צעיר מדי לעשות דברים משמעותיים?

❖ האם גם אתה יכול להיות שליח?

נספח מספר 3 (המשך) "עשה אותי כלי לשליחותך"

אדם מחפש משמעות...

פרופ' ויקטור פרנקל במהלך מלחמת העולם השנייה שהה במחנה ההשמדה אושוויץ, דכאו, ובעוד מחנות ריכוז, למשך שלוש שנים ואיבד את רוב בני משפחתו. על פי תפיסתו של פרנקל, הדחף העמוק ביותר של האדם, או יותר נכון הרצון העמוק ביותר, הוא **השאיפה למשמעות והבנה של חייו והעולם שבו הוא נמצא**, והבנה זו היא הכוח שיכול לעזור לו להתמודד עם סבל ומצוקה קשים ככל שיהיו. פרנקל טוען שהאדם המודרני שיש בידו את האמצעים, אך איבד את התכלית, סובל מתחושת עקרות וחוסר משמעות שהוא מכנה בשם "ריק קיומי", שהסימפטום הראשי שלה הוא שעמום. תחושה שבאה לידי ביטוי לפי פרנקל במשולש של דיכאון, תוקפנות, והתמכרות. אותו ריק קיומי גורם לרוב הצרות הרוחניות והבעיות הנפשיות. אליבא פרנקל ברגע שהאדם ימלא לעצמו את הריק הפנימי שלו, וימצא משמעות לחייו בדבר שמחוצה לו, אליו יוכל להתכוון, ושלקראתו יוכל לחתור, ובו יוכל לשכוח את עצמו, הדבר יגלה את הווייתו האנושית האמתית, ורוב הנירוזות והבעיות שליוו אותו יפתרו.

הוא מתאר בספרו את ההתנהגות במחנות:

...אוי לו למי ששוב לא ראה פשר בחייו, לא מטרה, לא תכלית, ומשום כך שוב לא ראה טעם להוסיף ולחיות ... מה שהיה דרוש באמת, היה שינוי יסודי ביחסנו אל החיים. צריכים היינו ללמוד בעצמינו וללמד את האנשים המיואשים, כי בעצם לא הייתה חשיבות למה שאנחנו קיווינו לקבל מן החיים אלא למה שביקשו החיים לקבל מאיתנו. צריכים היינו לחדול מלשאול לפשר החיים ותחת זאת לראות את עצמינו כנשאלים על ידי החיים - יום ויום ושעה ושעה. ועלינו להשיב לא בדיבור ולא בהרהור - אלא בפעולה נכונה ובהתנהגות נכונה. ...תפקידים אלה - פשר החיים - שונים בכל אדם ואדם ובכל רגע ורגע. לפיכך אי אפשר להגדיר את פשר החיים באופן כללי. אין להשיב על שאלות בדבר פשר החיים בהצהרות כוללות. (האדם מחפש משמעות, עמ' 98)

...אני זוכר שני ניסיונות של התאבדות, שהיו דומים דמיון רב זה לזה. שני האנשים דיברו לפי כן על כוונתם לשלוח יד בנפשם. שניהם נזקקו לנימוק הטיפוסי - לא היה להם לקוות עוד למאומה מן החיים. בשני המקרים היה עלינו להוכיח להם, כי עוד שרדה תקווה, תקווה לעתיד. ואכן, נוכחנו לדעת, כי בשביל האחד היה זה בנו האהוב, שחיכה לו בארץ זרה. בשביל האחר התגלמה התקווה בעצם - ולא באדם. אותו איש היה מדען וכתב שורה של ספרים שטעוניהם השלמה. שום אדם אחר לא יכול לעשות את עבודתו, כשם ששום אדם אחר לא יכול לתפוס את מקום האב באהבת הבן. (שם עמ' 101)

...כל אדם ואדם יש לו תפקידו או ייעודו הייחודי בחיים.

כל אדם ואדם חייב לקיים משימה מוחשית התובעת מילוי.

מבחינה זו אין לו תמורה, אף אין חייו יכולים להישנות.

מכאן שתפקידו של כל אדם ואדם הוא אחד ויחיד,

והוא הדין לשעת הכושר המסוימת לקיימו. (שם 132)

❖ **האם הרגשת חלילה תחושה של "ריק קיומי"?**

❖ **האם תחושת שליחות עשויה לסייע בפתרון הבעיה?**

❖ **האם הצלחת להגדיר שליחות או ייעוד אישי?**

נספח מספר 4

אנא אלי

עשה אותי כלי לשליחותך

במקום שבו מקננת שנאה
תן לי לזרוע אהבה
במקום שבו עלבון- סליחה
במקום שבו חושך- אור
במקום שבו עצב- שמחה

אדון העולם
אלוקים תן לי את השלווה
להשלים עם שאיני יכול לשנות
אנא תן לי את אומץ הלב
לשנות דברים שביכולתי
ואנא תן לי את החכמה
להבחין בין אלה לבין אלה